

Em limito a assenyalar que *a preu fet* ja es troba en el S. XVI: «empendre fer alguna cosa a *preu fet*: condudere aliquid opus faciendum», OPOU (*ThPu.*, 128) (un testimoni de 1407 en *AlcM*, p. 869b18f.).

Com a tecnicisme econòmic: «el profit, el descompte, la *plus-valia*, la prima o el *preu* del diner, són expressions que corresponen a l'estat actual del capitalisme», Coromines (O. C., 1476a19). De les justes cavalleresques i poètiques de la cort de França, el fr. ant. *prix* (= *prix*), en sentit de 'premi', va passar a designar aqueixes competicions i conteses, en la nostra alta societat: «una polida / ---, / gentil, burgesa, / flor de bellesa / de tot París, / un jorn de *pris*, / hon yo junyí / e lo guanyí, / a sa requesta, / me mostrà festa / e-m féu saber / son bon voler / ---», JRoig (*Spill*, 1518, que intriguà i fou mal entès per Sanelo i altres filòlegs valencians).

DERIV.: *Prear* [origens] ll. tardà PRETIARE id., derivat comú a totes les llengües romàniques d'Occident. En català ja en les *Homilies*: aquí en la grafia arcaica *predar*: «aquela sement qui caðeg en les espines demostra la paraula de Déu, qui cað entre ls cors dels rics --- qar pensen de lurs riqueses, e amen les terrenals coses e meins *preðen* les celestials», 3r11: on em sembla discutible, i no gaire convincent, que *menys*-s'hagi de considerar com a prefix integrant del mot *menysprear*, probablement el predicador no entenia que aquests homes descreguessin de l'altra vida, sinó que apreciaven *menys* el premi ultraterrè que la bona vida en aquest món. Recordem així mateix que *minus*, en llatí de l'Antiguitat, podia funcionar com un mer equivalent de *non*: *¿bonusne est aut minus?*, i que d'aquí nasqué justament la combinació *menysprear*, *menyscapte* etc.

«Què directz en les altres coses que perdé P. de Canet? que él *prea* més que l cavall ne les armes ---», en document penedencs de 1207-11 (*BABL* VII, 173). Vocalitzant ja -z en -u en els *Proverbis* de Guillem de Cervera, mj. S. XIII: «Re no *preu* comensar / si non à bona fi», v. 32a: encara que tots dos copistes, l'occità i el venecià, alterin aquesta forma, especialment catalana, i estranya a la llengua d'oc, copiant *pren*, tant el context com els paral·lels que cito en la meua nota, a l'ed. dels *Proverbis*, proven que l'autor no pogué escriure més que *preu* (32a).

«Los serrayns an alguns hòmens religiosos, e, enfre los altres e aquells qui són més *preats* enfre ells, són unes gents qui han nom *sufies*», *Blanq.*, *Amic e A.*, *NCl.* III, 10.17; «a misser Lucha, tota vegada apèlan-lo parent vostre: que él, senyor, *prea* fort» a. 1305 (Finke, *Acta Ar.* III, 136). En la variant arcaitzant, que aquest verb mantingué més llargament que d'altres mots, *presar*, en el *Corbatxo* (*BDLC* XVII, 12). No el parlar modern, però aquest verb fou especialment viu en el llenguatge del Sud, i de les zones imperials: «va dir-me també la velleta que per la Mare de Déu d'agost se *prea* l'oliver: la costum de *prear* l'horta i la garriga ---», tort. (Vergés Paulí, *Espurnes* v, 61) 'posar-li preu, estimar-lo, alfarrassar-lo'; val. «*preat*: apuesto, atildado, preciado» (Lamarca); i del cat. ant. popular

va passar manllevat al sic. *priàrisi* 'complaire's' («gefallen haben»), Rohlf, *Sitzber. Bayr. Akad.* 1975, p. 31 (que a la fi comença a adonar-se de la important contribució dels manlleus del català en el lèxic del Sud d'Itàlia, davant la qual els especialistes d'aquella zona han aclucat tossudament els ulls).

Amb subjecte de persona i construcció reflexiva, de datiu ètic, *prear-se alg.* c. era 'donar-li preu, concedir-li valor', 'preocupar-se'n', 'fer-ne cas': «com lo senyor de la nau los dix que roba romanía, que era lur, e los dits mercaders en res no li contrastaren --- appar --- que los dits mercaders no s *preaven* si la lur roba romanía», *Consolat* (§ 44, Pard., p. 91); «dix que no s'o *preave* si les gents lo scarnien, pus que Déus lo loàs de ço que feya», Lluill (*Merav.*, *NCl.* III, 9); «ara, yo te promet que yo no-t daré de mos diners—. No m'o *preu*», StVicentF (*Serm.* II, 9.5). D'on la maniquea personificació dels dos personatges simbòlics de Lluill, que encarnen el desprecupat ataràxic i l'esclau de la poruga obsessió del dir de la gent: «la un d'aquells hòmens havia nom *Poc-me-preu*, e l'altre havia nom *Diria-hom*» (*Merav.*, *NCl.* III, 7).

Prea 'acció de prear'. *Preable*; *preador*; *preament*; *prear*; *preat*. Modernament reformat, pel sentit popular, com *preuar*, -at («*preubat* velló hi trobaten», *Atl.* 1878, I, 18c).

Preciós [*Hom.*], pres del ll. *pretiōsus* 'd'alt preu': «feç N. Séiner un *preciós* miracle», el cos «*preciós* de Jh. Crist», *Hom.*, 3v15, 7r17; i així queda com a lloc comú del llenguatge piadós, per cert amb pronúncia trisillàbica: «la creu ne serà 'l molí; / y l'aygua que baixarà, - la seva sanc *preciosa*» (MilàF, *Romillo.*, 19. 16, reco. a Menargues); però també en sentit material: «correges, bosses e anells --- curiosos e *preciosos*», Eiximenis (prosicació de *Dones*, cap. 24, on el poema crec que portava *curiosos* e *prezades*, *EntreDL* I, 178.12); «*preciosos* fusts, axí com siprés o semblans, qui han bona odor», id. id. (183r1, p. 383.24); *padres preciosos* ja en Lluill (*Blanq.*, *NCl.* I, 220.12).

Fr. *précieux*, -euse, pren un sentit social, i sovint literari: d'expressió afectada i factícia de maneres, sentiments i llenguatge refinadíssims, S. XVII, tendència clavada al costell d'un ridícul immortal per Molière en la seva famosa comèdia de 1659; carta de Coromines a Segarra, fi 1923: «em doneu --- l'esperança que la llengua d'en Maragall no està a punt de morir, en la seva expressió literària, pel barroquisme imbècil dels seus conreuadors --- si algun dia us lleu, i podeu traduir *Les preciosos ridicules*, fareu un gran servei a Catalunya, on aquesta mena de subjectes porta pantalons» (*Di. i Records* II, 390-1); i ja escrivia el 1913: «un bàndol de guerra --- contra un esperit provincial, que --- s'encomana amb pompes de *preciosisme* a uns quants prosistes i poetes ---» (id. II, 289); *preciosista*.

Preciar; *impreciable*.

Aprear, forma poc usada, fomentada quasi només per alguns val.: «coses que fas --- una és acreditar-me de bon valencià y amant de la mia lengua, obligació que cada hu de per si té, sia de la nació que vulla, puix deu *aprear* y defendre les coses de la sua pàtria», Car-